

[Svend Haugaard.]

at opstå problemer. Endvidere vil ordningen hindre en rationalisering. Det er jo sådan, at bygninger og inventar ikke påvirkes i nedadgående retning af det bortdragne landbrugstilskud. Der vil ofte være ny-etablerede, som er nødt til at foretage ændringer, men de vil nu ikke få råd til at foretage disse ændringer, når afsætningsprisen på den produktion, de skaber, ikke er antagelig. Det vil i hvert tilfælde ikke fremme effektiviteten. Endelig vil der ikke være plads for et ret stort fald i prisen på landbrugsejendomme, før mange ejendomme kommer ned i en pris, som minus bygninger, besætning og inventar i realiteten vil give en negativ værdi for jorden.

Det forekommer mig temmelig uheldigt, at det økonomiske råd nøjes med forslagets positive sider, nemlig at landbrugsstøtten på denne måde ikke kapitaliseres, og helt undlader de alvorlige bivirkninger. Vi har nu set et dagsordensforslag, hvori der siges noget om eksperter. Jeg må indrømme, at også jeg må spørge, hvem der egentlig er eksperter på dette område.

Men der er andre såkaldte eksperter, der ikke er bedre. Vi har også her i dag hørt noget om arealtilskud. Der er foreslået 400 kr. pr. ha plus vistnok noget, man kaldte ko-obligationer. De skulle frit kunne omsættes — jeg ved ikke, om det er på Børsen, eller hvor det skulle være. Arealtilskud kaldte man — antagelig for at få det til at glide ned hos nogle af os — negativ grundskyld; vel ud fra den hensigt, at vi skulle få øje på det sidste og overse det første. Denne form kan ikke undgå at blive kolossalt kapitaliseret. Virkningen vil blive en meget høj jordpris; virkningen vil blive jordsamlende, jorden vil komme på forholdsvis få private hænder. Er man stor nok, vil man være i stand til med de 400 kr. pr. ha at klare sig udmærket, man vil kunne leve af det — ja, man vil simpelt hen ikke have råd til at arbejde med jorden, for man får jo pengene endda, og man får for lidt for sin produktion. Det er den mest sikre vej at skabe et urationelt landbrug på og fjerne den effektive landmand. Jeg er helt enig med hr. Chr. Thomsen, når han siger, at det er sovepudemidler, som vi ikke kan antage. Jeg er i det hele enig i den tale, hr. Chr. Thomsen holdt, og synes, den var

god. Det forekommer også mig at være en direkte fornærmelse imod dansk landbrug, at man på den måde kan foreslå, at der skal dyrkes det halve på det hele. Der kunne da være mere grund til at foreslå, at man så skulle dyrke det hele — eller i hvert tilfælde omtrent det hele — på det halve areal. Resten kunne så anvendes til andet formål.

Her er det, jeg gerne vil bringe et forslag ind i billedet, som ganske vist ikke giver nogen direkte støtte, men som i hvert tilfælde har en meget stor samfundsmæssig værdi. Samfundet har brug for rekreative områder, og det vil være rimeligt at tilplante noget, som vi efter vor tids målestok kunne kalde ukurant jord. Det vil også være rimeligt at gennemføre på en række områder en bedre jordfordeling, og antagelig vil det også være rimeligt at skabe en adgang til forpagtning af statsjord på grund af de vanskelige finansieringsforhold. Endvidere kan der blive brug for en prisregulator, hvis nedslaget i priserne på landbrugsejendomme, som der er udsigt til, bliver forstærket. Hvis den nuværende udvikling fortsætter — og jeg tænker her især på nedgangen i antallet af førstegangsetablerede, som helt nødvendigt må standses for at få generationsskiftet klaret — ja, så står vi eller kan komme til at stå over for valget: enten en helt uhæmmet samkøbsmulighed med risiko for at samle jorden på få private hænder, og uden at de samfundsmæssige hensyn klares, eller samfundet må optræde som køber og derved sikre befolkningen adgang til store naturrigdomme, så en lille gruppe kapitalstærke ikke får monopol på jordværdierne. Jeg vil gerne bede ministeren om i sine overvejelser og undersøgelser at tage jordbanken med ind.

Men i øvrigt er jeg enig med ministeren i, at en række af de problemer, han nævnte, trænger til undersøgelse. Det gælder som nævnt bygningsrationaliseringen, som vi har fremført så ofte. Jeg tror, det hæster meget stærkt, hvis ikke vi skal risikere, at dansk landbrugsbyggeri bliver urationelt. Det gælder også forpagtningslovgivningen — med en vis forsigtighed, for vi ønsker ikke forpagtning fremfor selveje; men vi erkender, at det er en brugsform, som nok bliver mere almindelig, og så vil det i hvert tilfælde være rigtigt, at man sikrer langtidsforpagtning. Især mener jeg, det er rigtigt